

Dagdromen

- Vrouw, vrouw, wat zit jij daar in een hoekje te piekeren. Wat is dat nu weer voor dik rapport?
- Dat is de nieuwste publicatie van het Sociaal Cultureel Planbureau, *De steun voor de verzorgingsstaat in de publieke opinie, 1970-2002*.
- En hoe is het met de steun voor de verzorgingsstaat in de publieke opinie? Zijn wij de enigen die er nog wat in zien in deze rechtse tijden?
- Nee, nee, integendeel. Het SCP schrijft dat de verzorgingsstaat de afgelopen dertig jaar eigenlijk aldoor heel populair is geweest. Nederlandse burgers vinden dat de overheid royaal geld moet besteden aan publieke voorzieningen, met name aan openbare orde, veiligheid, onderwijs en zorg. Als het economisch tegenzit verwacht men dat de overheid wat zuiniger doet, maar daarbij denkt men vooral aan luxe voorzieningen als kunst, cultuur en sportbeleid. Ik citeer het SCP: “Gedurende de hele periode 1970-2002 is er sprake van krachtige adhesie voor openbare voorzieningen in het algemeen. Toen het idee dat de overheid *veel meer* geld moet hebben aanhangers verloor, kreeg de opvatting dat er toch wel een *beetje meer* geld bij zou kunnen meer voorstanders.”
- Mooi toch?
- Ja, en dat is nog niet alles. Het SCP heeft ook gekeken naar onze opvattingen over uitkeringen en sociale zekerheid. Daar zijn we ook helemaal niet rechts in. Er lijkt een verband te zijn tussen onze opvattingen over de hoogte van de sociale uitkeringen en de economische conjunctuur; als het economisch slecht gaat vinden wij in meerderheid dat uitkeringsgerechtigden ook wel wat mogen inleveren. Maar het geheel van de ontwikkelingen, citeer ik het SCP, wijst op groeiende steun voor de sociale zekerheid. “In dezelfde periode als die waarin de meningen zijn onderzocht nam het beroep op de sociale zekerheid per saldo toe. De bevolking reageert hierop met het belang van de sociale zekerheid te onderstrepen. Het belang van het instituut weegt veel zwaarder dan de verdenking van misbruik.” Volgens het SCP zijn we zelfs in ruime meerderheid voor ouderwets linkse dingen als inkomensnivellering. In 2002 verklaarde 67% van de ondervraagden dat zij de inkomensverschillen graag kleiner zouden willen zien.
- Als we allemaal zo links zijn, hoe kan het dan in hemelsnaam dat we rechts hebben gestemd en dat we nu met een kabinet zitten, dat de verzorgingsstaat wil terugbrengen tot een minimum?
- Dat heeft het SCP niet letterlijk nagevraagd in dit rapport, maar het lijkt erop dat veel mensen vooral rechts hebben gestemd vanwege de minderhedenfactor. Nederlanders denken veel negatiever over de toelating van immigranten dan politici deden in het begin van de jaren negentig, en dat zou een deel van de populariteit van rechts kunnen verklaren. Vergeet trouwens niet dat er geen overweldigende rechtse meerderheid is, VVD, CDA en LPF hebben bij elkaar 80 zetels.
- We hebben gestemd op het beleid van Verdonk, maar we krijgen de sanering van de verzorgingsstaat en de vermarkting van de gezondheidszorg er ongevraagd bij.
- Ja, daar komt het volgens mij op neer en toen ging ik piekeren over D66. Als je nou primair een democratische partij bent... Wat wil je dan voor de burgers bereiken?
- Tja. Democratische vernieuwing zou ik zeggen: een referendum, gekozen burgemeesters, gekozen minister president, ander kiesstelsel. Al die kroonjuwelen.
- Ja. Maar als dat niet haalbaar blijkt, zou je dan niet proberen om beleid te realiseren waar zoveel mogelijk burgers het inhoudelijk mee eens zijn?

- Jij hoopt dat het D66 congres morgen het paasakkoord gaat afwijzen, omdat er onvoldoende democratisch draagvlak is voor de sanering van de verzorgingsstaat die het kabinet voorstaat.
- Eigenlijk wel. Als een bij uitstek democratische partij haar democratische vernieuwingsplannen niet weet te realiseren, dan zou die partij toch moeten streven naar beleid waar een ruime meerderheid van de burgers zich in kan vinden? Of zie ik dat verkeerd?
- Ik weet het niet hoor. Volgens mij hebben D66 kopstukken als minister Brinkhorst helemaal niet het idee dat zij zich iets gelegen hoeven te laten liggen aan de inhoudelijke voorkeuren van kiezers. Die menen dat zij weten wat goed is voor het land. Er kan honderd keer uit opinie-onderzoek komen dat Nederlanders eigenlijk het liefst een prettige, beschermende verzorgingsstaat willen en niet een keiharde prestatie maatschappij met geliberaliseerde markten voor van alles en nog wat, maar dan denken rechtse politici nog dat zij weten wat het beste is. Volgens hen moeten burgers maar even op hun tanden bijten en zich laten heropvoeden.
- Dat geldt misschien voor rechtse politici, maar ik vind dat een regenteske houding. Volgens mij denken D66-ers daar anders over dan rechtse ministers. In hun hart. Ergens. Op hun congres of zo.
- Wensdenken heet dat.
- Mm.
- Zet het uit je hoofd vrouw. Minister Pechtold is al beëdigd, de hele D66 fractie is een week lang aan het lobbyen geweest voor het paasakkoord. Er komen geen nieuwe verkiezingen.
- Mm.